

Onderwijs voor interdisciplinair samenwerken. Een onderwijskundig ontwerp kader.

Bram Pynoo, Elien Sabbe, Ele Holvoet

Onderwijsontwikkeling en professionalisering, dienst onderwijsbeleid, Hogeschool VIVES

katholieke hogeschool
associatie KU Leuven

vives

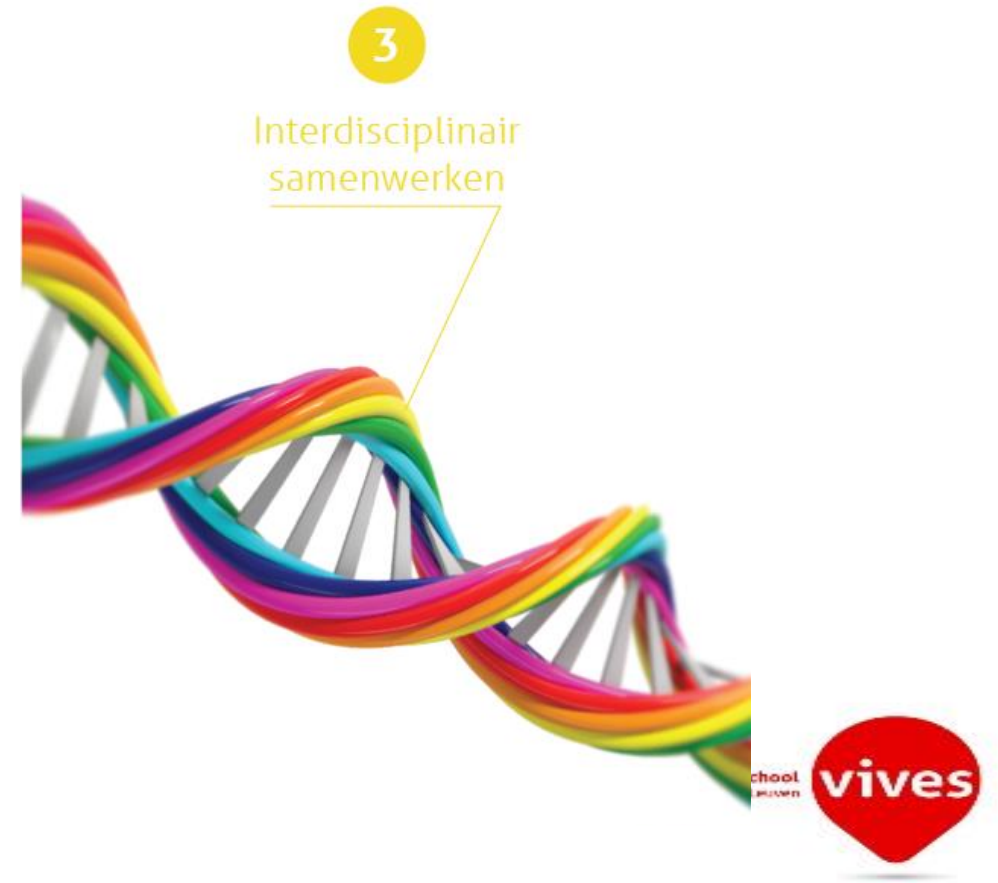
What you see is what you get

- Belang van interdisciplinariteit in ons onderwijsbeleid
- Onderwijskundig ontwerp kader
- 3 VIVES-praktijkvoorbeelden

Belang van interdisciplinair samenwerken in ons VIVES-onderwijs (1)

Louter disciplinaire antwoorden volstaan niet meer voor de hedendaagse complexe maatschappelijke problemen (wicked problems)

=> Interdisciplinair samenwerken als 1 van de 7 VIVES-competenties voor de 21^e eeuw.

Belang van interdisciplinair samenwerken in ons VIVES-onderwijs (2).

SAMEN LEREN

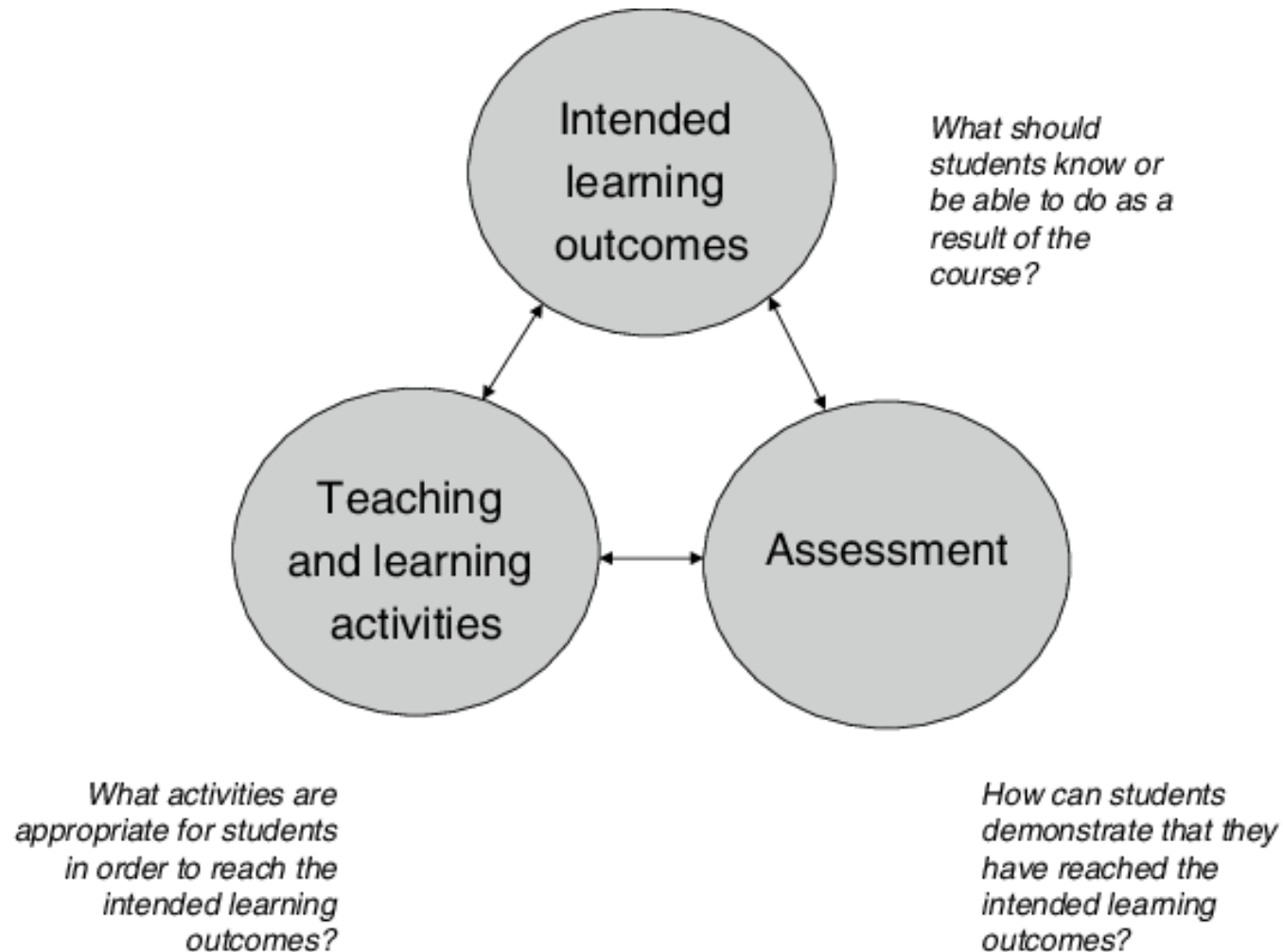
Studenten, docententeams, werkveld en maatschappelijke actoren zetten zich in om samen te leren en/of op te leiden. Vanuit een lokaal en globaal engagement bouwen we samen aan duurzaam onderwijs met aandacht voor de internationale context.

Belang van interdisciplinair samenwerken in ons VIVES-onderwijs (3).

Interdisciplinariteit krijgt expliciet een plaats in ons onderwijs, in onze expertisecentra en in onze beleidsdocumenten (OBP en kader voor kwaliteitszorg)

Belang van interdisciplinair samenwerken in ons VIVES-onderwijs (4).

Onderwijskundig ontwerpkader

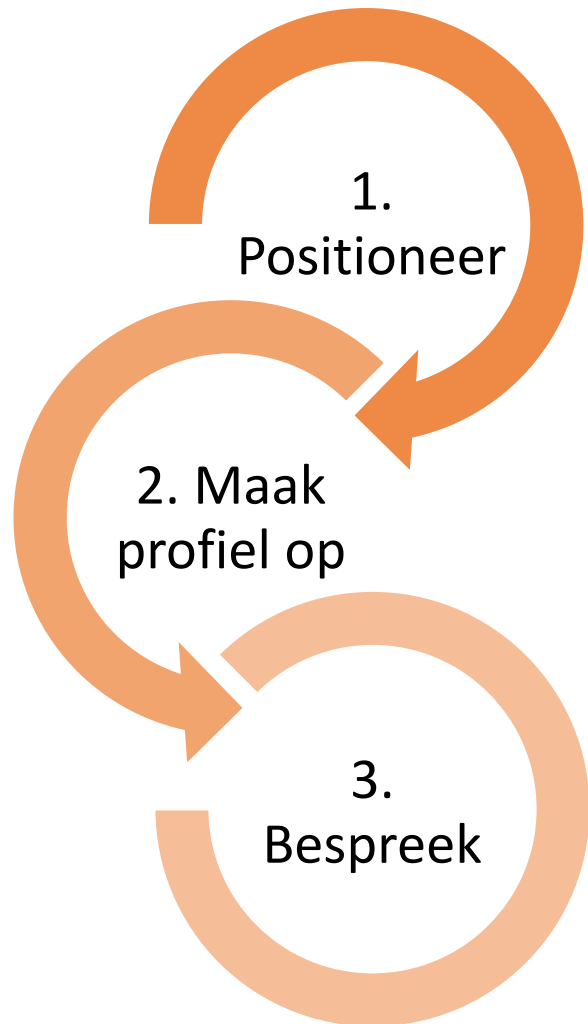
Doel kader =

- **doelgericht & uitdrukkelijk**
- **weloverwogen**
- **spiegel & groeiperspectief**

**Onderwijs voor
interdisciplinair samenwerken.
Een VIVES-kader**

Toelichting bij het kader: werkwijze & opbouw

1 Studenten

Welke studenten komen in contact met interdisciplinariteit?

2 Werkveld/maatschappij

Op welke manier komen studenten in contact met interdisciplinariteit in het werkveld of in de maatschappij?

3 Invulling

Welke invulling wordt gegeven aan interdisciplinariteit? Van multi-, over inter- naar transdisciplinariteit

4 Breedte

In welke mate gaat het om verschillende disciplines? Van eng interdisciplinair naar breed interdisciplinair

5 Aanbod

In welke mate gaat het om een onderwijsaanbod gericht op leren interdisciplinair samenwerken (versus een samenwerking tussen opleidingen die geen onmiddellijke impact heeft op de onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten voor studenten)?

6 Afstemming

In welke mate worden competenties voor interdisciplinair samenwerken geëxpliciteerd, doelgericht nagestreefd in de onderwijs- en leeractiviteiten en systematisch getoetst (cf. *constructive alignment*)?

7 Samenhang in de opleiding

In welke mate is er samenhang tussen de interdisciplinaire initiatieven in de opleiding? Van losstaande initiatieven door individuele docenten naar een geïntegreerd opleidingsperspectief (cf. *connected curriculum*).

STAP 1: Positioneer

1. WELKE STUDENTEN KOMEN IN CONTACT MET INTERDISCIPLINARITEIT?

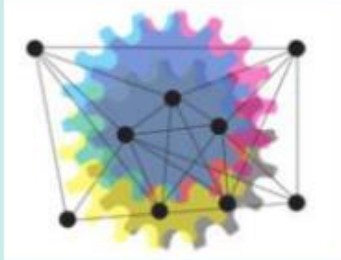
Individuele student	Subgroepen studenten	Alle studenten
Of studenten al dan niet in contact komen met interdisciplinariteit hangt af van keuzes van de student voor bepaalde vakken.	Bepaalde subgroepen studenten (bv. van een afstudeerrichting of in bepaalde groepswerken) komen in contact met interdisciplinariteit.	Interdisciplinariteit is een vast onderdeel in het curriculum van alle studenten die de opleiding volgen.

STAP 1: Positioneer

2. OP WELKE MANIER KOMEN STUDENTEN IN CONTACT MET INTERDISCIPLINARITEIT IN HET WERKVELD OF DE MAATSCHAPPIJ?

Verkenning van interdisciplinariteit in het werkveld/maatschappij	Interdisciplinaire cases uit het werkveld/maatschappij	Interdisciplinaire cases met en voor werkveld
<p>Studenten leren het interdisciplinaire karakter van het werkveld/maatschappij kennen via bedrijfsbezoeken, praktijkvoorbeelden, cases,...</p> <p>Studenten gaan niet actief interdisciplinair aan de slag in en met het werkveld/maatschappij.</p>	<p>Studenten gaan actief aan de slag met interdisciplinaire cases/opdrachten/probleemstellingen uit het werkveld of maatschappij.</p> <p>Studenten moeten hiervoor kernconcepten uit de eigen discipline weten te verbinden met andere relevante disciplines in een (gesimuleerde) onderwijs-situatie.</p> <p>De begeleiding en evaluatie bij de uitwerking van de cases door de studenten gebeurt binnen (simulatie-onderwijs in) VIVES.</p>	<p>Studenten gaan actief aan de slag met interdisciplinaire cases/opdrachten/probleemstellingen met en voor het werkveld of de maatschappij.</p> <p>Studenten verbinden kernconcepten uit de eigen discipline met andere relevante disciplines om te kunnen bijdragen aan een oplossing/uitwerking van de case met en voor het werkveld of de maatschappij.</p> <p>De begeleiding en evaluatie bij de uitwerking van de cases gebeurt in samenwerking met het interdisciplinaire werkveld of de maatschappij.</p>

STAP 1: Positioneer

3. WELKE INVULLING WORDT GEGEVEN AAN INTERDISCIPLINARITEIT? VAN MULTI-, OVER INTER- NAAR TRANSDISCIPLINARITEIT		
Multidisciplinair	Interdisciplinair	Transdisciplinair
<p>Verschillende disciplines brengen elk de eigen expertise in.</p> <p>Expertise blijft naast elkaar staan.</p> <p>Er is geen kennisoverdracht of integratie tussen disciplines.</p>	<p>Interactie tussen experts (in opleiding) en integratie van expertise uit verschillende disciplines.</p> <p>Grenzen tussen de verschillende disciplines blijven bestaan.</p> <p>Gemeenschappelijke doelen en producten (die niet konden ontstaan vanuit de afzonderlijke disciplines).</p>	<p>Co-creatie door experts (in opleiding) uit verschillende disciplines en niet-experts (ervaringsdeskundigen).</p> <p>Grenzen tussen disciplines verdwijnen, men begeeft zich (gedeeltelijk) op elkaars werkterrein of leefwereld.</p> <p>Er ontstaat een nieuw geheel aan gedeelde kennis of oplossingen voor een discipline-overstijgend authentiek probleem.</p>
		

STAP 1: Positioneer

4. IN WELKE MATE GAAT HET OM VERSCHILLENDE DISCIPLINES? VAN ENG INTERDISCIPLINAIR NAAR BREED INTERDISCIPLINAIR.

Eng interdisciplinair	Verwant interdisciplinair	Breed interdisciplinair
Verschillende specialisaties/afstudeerrichtingen binnen dezelfde opleiding (bv. automatisering en klimatisering).	Verschillende opleidingen binnen een studiegebied (bv. ergotherapie en verpleegkunde in gezondheidszorg).	Verschillende studiegebieden (bv. sociaal-agogisch werk en industriële wetenschappen en technologie).

STAP 1: Positioneer

5. IN WELKE MATE GAAT HET OM EEN ONDERWIJSAANBOD GERICHT OP LEREN INTERDISCIPLINAIR SAMENWERKEN (VERSUS EEN SAMENWERKING TUSSEN OPLEIDINGEN DIE GEEN ONMIDDELLIJKE IMPACT HEFT OP DE ONDERWIJS-, LEER- EN TOETS- ACTIVITEITEN VOOR STUDENTEN)?

Interdisciplinaire samenwerking tussen docenten of opleidingen	Studenten komen in contact met interdisciplinariteit	Onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten die competenties voor interdisciplinaire samenwerking beogen
Docenten, onderzoekers of opleidingen werken interdisciplinair samen, maar het onderwijs is niet interdisciplinair ingevuld. Er is dus geen of slechts een beperkte impact op de onderwijs, leer- en toetsactiviteiten door de interdisciplinariteit in het docententeam.	Studenten komen in contact met inhouden uit verschillende disciplines of met docenten, gastsprekers, professionals uit het werkveld uit verschillende disciplines waardoor ze bewust worden van interdisciplinariteit maar er wordt niet doelgericht ingezet op interdisciplinair leren samenwerken.	Er worden doelgericht en expliciet onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten ingezet om studenten interdisciplinair te leren samenwerken.

STAP 1: Positioneer

6. IN WELKE MATE WORDEN COMPETENTIES VOOR INTERDISCIPLINAIR SAMENWERKEN GEËXPlicITEERD, DOELGERICHT NAGESTREEFD IN DE ONDERWIJS- EN LEERACTIVITEITEN EN SYSTEMATISCH GETOETST (CF. CONSTRUCTIVE ALIGNMENT¹⁵)?

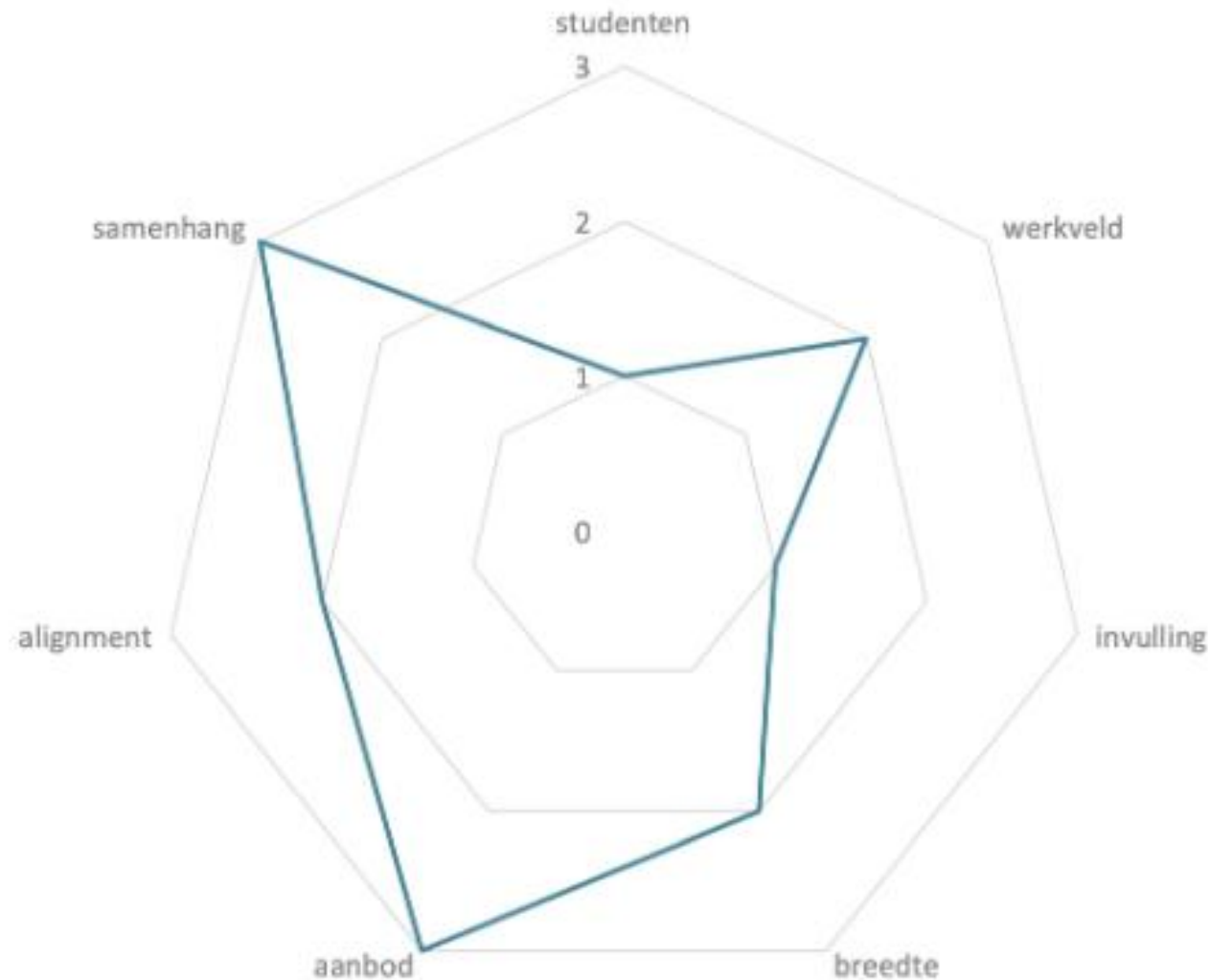
Komt impliciet aan bod	Expliciet doel van onderwijs- en leeractiviteiten	Systematisch getoetst
In het curriculum komen interdisciplinaire initiatieven voor maar die worden niet zo benoemd of de beoogde competenties voor interdisciplinair samenwerken worden niet expliciet geformuleerd of gecommuniceerd aan de studenten.	<p>Het curriculum beoogt expliciet competenties voor interdisciplinair samenwerken en bevat doelbewust gekozen onderwijs- en leeractiviteiten.</p> <p>Studenten wordt uitgelegd waarom gekozen is voor bepaalde onderwijs- en leeractiviteiten i.f.v. competenties voor interdisciplinair samenwerken en wat de verwachtingen zijn.</p>	<p>Doorheen de opleiding worden de competenties voor interdisciplinair samenwerken formatief of summatief getoetst (bij voorkeur op verschillende momenten in de opleiding).</p> <p>Studenten reflecteren en/of krijgen (liefst tussentijds) feedback op de mate waarin ze competenties voor interdisciplinair samenwerken verworven hebben.</p>

STAP 1: Positioneer

7. IN WELKE MATE IS ER SAMENHANG TUSSEN DE INTERDISCIPLINAIRE INITIATIEVEN IN DE OPLEIDING? VAN LOSSTAANDE INITIATIEVEN DOOR INDIVIDUELE DOCENTEN NAAR EEN GEÏNTEGREERD OPLEIDINGSPERSPECTIEF (CF. CONNECTED CURRICULUM¹⁶).

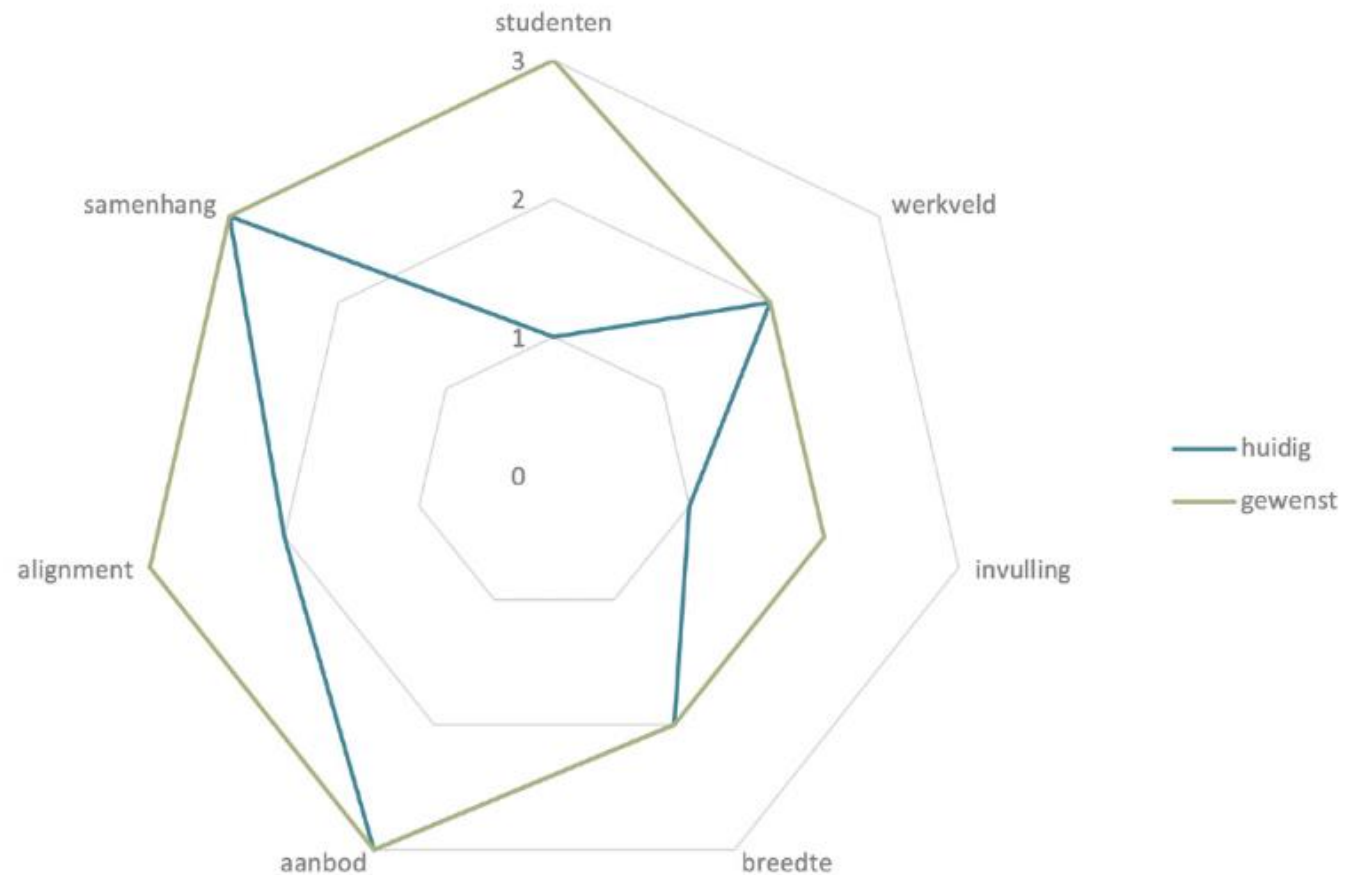
Losstaande initiatieven van individuele docenten	Meerdere samenhangende initiatieven	Geïntegreerd opleidingsperspectief
<p>Individuele docenten zetten op eigen initiatief interdisciplinaire onderwijs-, leer- of toetsactiviteiten in.</p> <p>Interdisciplinariteit komt in één of meerdere vakken voor en staat los van andere onderwijs-, leer- of toetsactiviteiten of leerdoelen in de opleiding.</p>	<p>In de opleiding zijn er enkele interdisciplinaire initiatieven die in beperkte mate onderling afgestemd zijn of afgestemd zijn op andere onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten.</p>	<p>Interdisciplinaire onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten zijn door het opleidingsteam op een evenwichtige, samenhangende en doelgerichte manier geïntegreerd in het curriculum van de opleiding.</p> <p>Er steekt bovendien een opbouw in complexiteit, moeilijkheidsgraad en mate van integratie in de interdisciplinaire onderwijs-, leer- en toetsactiviteiten doorheen de verschillende opleidingsjaren (cf. groei-/leerlijn doorheen de opleiding).</p>

STAP 2: Interdisciplinair profiel opmaken

STAP 3: Bespreek het profiel in het opleidingsteam

1. Sluiten we aan bij doelen van het onderwijsbeleid van Vives en de opleiding?
2. Wat zou een gewenst profiel zijn vanuit
 - de eigenheid van de opleiding?
 - het interdisciplinaire karakter van het werkveld/maatschappij?
 - de beoogde interdisciplinaire competenties?
3. Welk groeitraject zien wij voor onze opleiding?

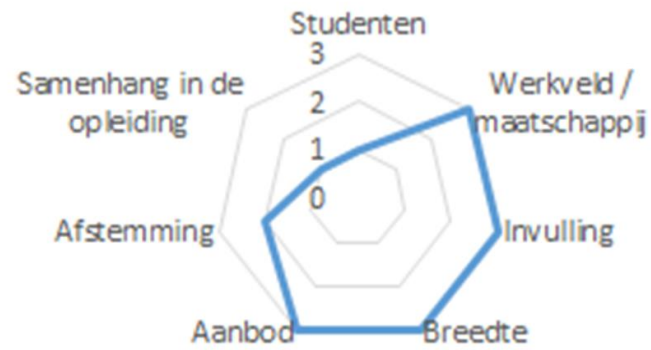

Drie VIVES-praktijkvoorbeelden

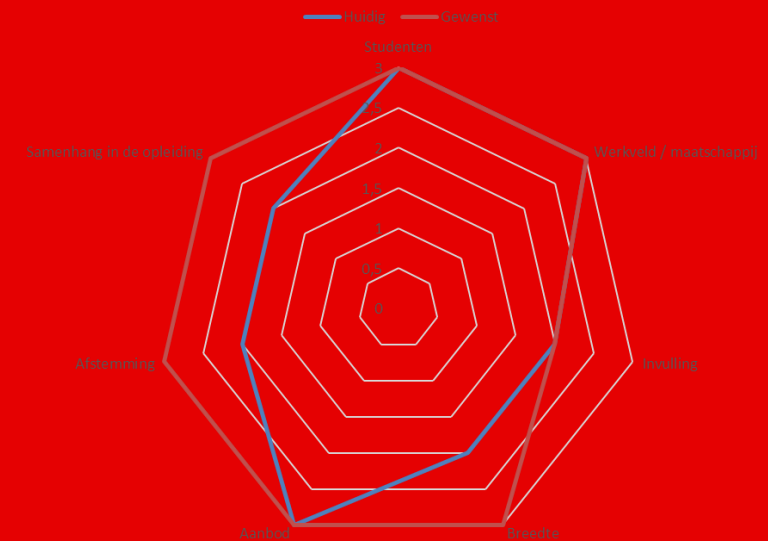
Live lab

Honours degree

Bachelorproef SAW

^
< LIVE LAB > vives on the move
v

Leerlijn interprofessioneel samenwerken

Ergotherapie

Logopedie en audiologie

Verpleegkunde

Voedings- en dieetkunde

Vroedkunde

Sociaal werk

Plaats in het curriculum

Opleidingsfase 1

Tweedaagse

Voorstelling eigen discipline

Opleidingsfase 2

1 dag per semester

Interprofessionele casuïstiek

Opleidingsfase 3

Eerstelijnsgezondheidszorg

8 steden en gemeentes

Studenten

Professionals

Inwoners

Verschillende doelgroepen:

- De oudere
- Sociaal kwetsbare gezinnen
- Educatieve zorgteams

Evaluatie live lab

- Live lab 1 en 2: enkel formatief
- Live lab 3:

Peer assessment: proces

- Peer assessment score met kwalitatieve feedback
- Zelfreflectie op PA
- Individuele score (50%)

Waarden en ethiek; interprofessionele communicatie; rollen en verantwoordelijkheden; werken in team

Presentatie: product

- Jury (docenten en werkveldcoaches)
- Groepsscore (50%)

Voorstelling casus; interprofessionele samenwerking; interventies

**honours
degree.**

Concept/visie

- ✓ In het honours degree wordt een groep van 18 excellente (3e Ba) studenten uit 6 studiegebieden van VIVES geconfronteerd met een maatschappelijk relevant vraagstuk dat enkel door een interdisciplinair team met veel zin voor ondernemerschap beantwoord kan worden.
- ✓ Het samenwerken in een interdisciplinair team stimuleert expertise-uitwisseling tussen de verschillende studiegebieden en zet de deur voor out-of-the-box denken wijd open.'
- ✓ Thema 2021-22: De toekomst van vrijetijdsbeleving in West-Vlaanderen anno 2030 in het kader van X-topia 2024

opbouw

Sem2 20-21	Bootcamp (4-10/9)	Tussenjury 23/9	Oktober-December	Eindjury (23/12)
Selectie Kick-off	<ul style="list-style-type: none"> • Teambuilding • Introductie opdracht • Workshops door experts (design thinking, toekomst denken, tijdsbesteding,...) 	Door opdrachtgever en partners honours degree + VIVES-coaches	Masterclasses: <ul style="list-style-type: none"> • Business canvas model • VR-lab • Emerging Technologies++ • Pitching • Uitwerking business model 	Door opdrachtgever en partners honours degree + VIVES-coaches
>>>>>>>> Begeleiding door VIVES-coaches >>>>>>>>				

Evaluatie Honours Degree

- Tussenjury: formatief
- Eindevaluatie:

Groepsscore:

Uit eindjury:

- 1/3 productbeoordeling door de jury en de begeleiders van het honours degree
- 1/3 communicatie (jury beoordeelt de presentatie, begeleiders ook vorige presentatiemomenten, en ...)

Na eindjury:

- 1/3 procesbeoordeling door de begeleiders van het honours degree

Peerassessment

- Differentiatie van groepsscore (+/- 2)

Interdisciplinair samenwerken als eindpunt van een opleiding in SAW

Katholieke Hogeschool VIVES

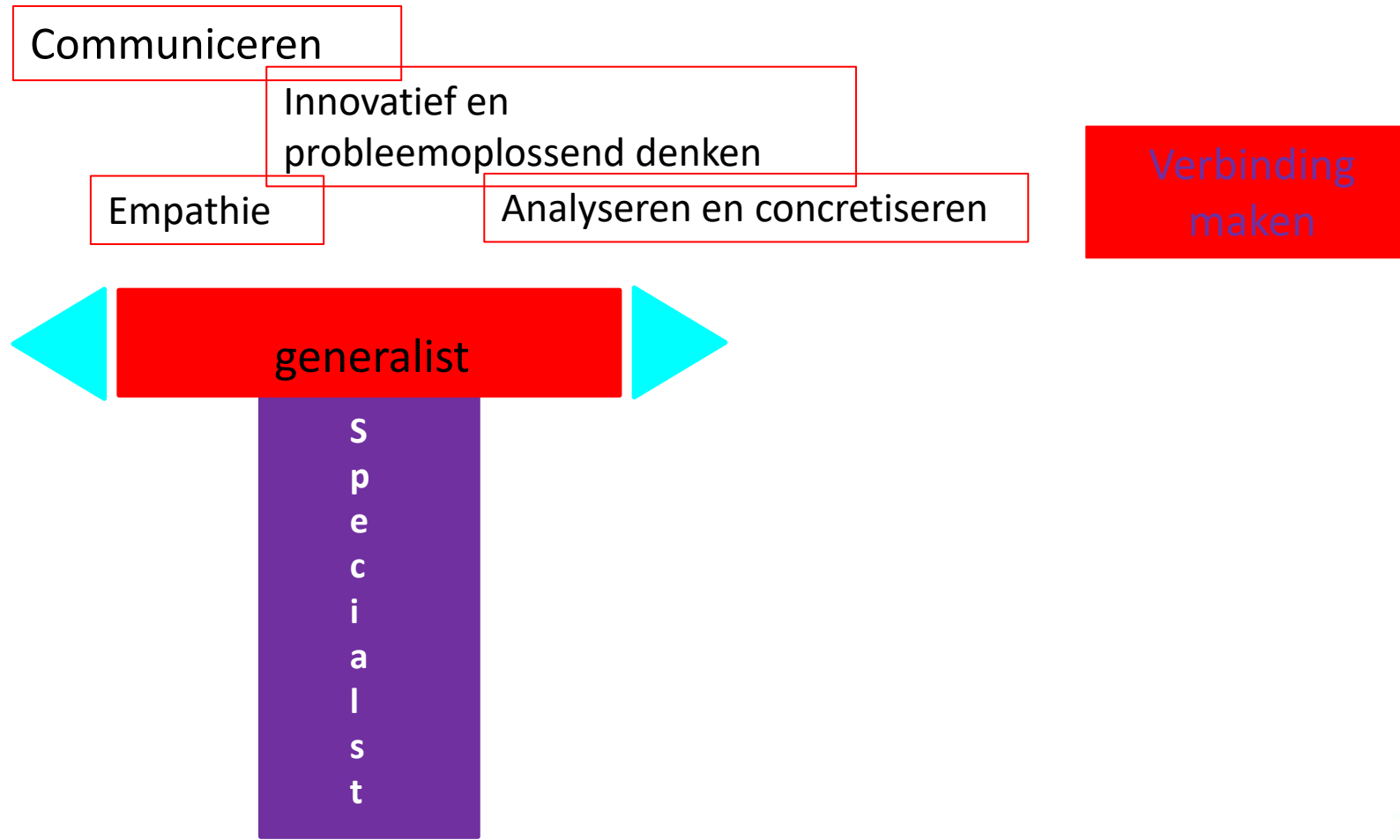
katholieke hogeschool
associatie KU Leuven

vives

Werkveld van de 21ste eeuw vraagt om?

De T-shaped professional, heb jij hem al in je team?

Interdisciplinaire leerlijn in SAW

3 ^{de} jaar		 <div data-bbox="1437 411 1824 539">Actuele maatschappelijke uitdagingen</div>	BP
2 ^{de} jaar	<div data-bbox="991 601 1243 732">Internationale week</div>		
1 ^{ste} jaar		<div data-bbox="1541 1036 1824 1168">Interdisciplinaire studie van actuele thema's</div>	

**Herstelgericht
en verbindend
werken**

Jong Geweld

**Migratie en
intercultureel
werken**

**Welbevinden
bij kinderen en
professionals**

**Sociale
beïnvloeding**

(Z)Ondernemen
Iedereen win(s)t

**Samen Stad
Maken**
Bruggen bouwen in
de leefbare stad

eSociety

S.P.A.C.E.
Social Pedagogical Art
& Creativity
Exploration

F.L.O.W.S.
Focus on healthy Life,
Organisations and
Wellbeing in Society

**Mobility
Window**
Traject of project

Inzoomen op de interdisciplinaire groepsbachelorproef

Alle SAW-studenten worden op het einde van hun opleiding,

- **negen weken vrijgesteld** om op **interdisciplinaire wijze** (opleidingsoverschrijdend en soms studiegebiedsoverschrijdend)
- **samen te werken in groep** (maximum 8 studenten)
- om een adequaat antwoord te bieden op een **reële projectvraag vanuit het werkveld (ook het Experticeentrum Sociale Innovatie kan opdrachtgever zijn)**.
- We werken met één evaluatieleidraad waarin zowel generieke competenties vervat zitten, de onderzoekscompetenties, de interdisciplinaire competenties alsook ondernemerszin. Als leidraad hiervoor gebruiken we de competentieclusters uit de bachelortoets (OOF project):
 - kritisch-regulerend
 - cognitief-creatief
 - sociaal-communicatief

Evaluatie Bachelorproef

- Tussentijds: formatief obv een tussentijds verslag
- Eindevaluatie: obv
 - Ontwerp/product
 - Presentatie
 - Verslag
 - Procesevaluatie

Interdisciplinariteit: what's next@Vives ?

- Ook in nieuw **onderwijsbeleidsplan '22-'25 en kwaliteitskader voor opleidingen**
- Verdere **ondersteuning lesgevers & opleidingen**
 - Verder in kaart brengen en verspreiden van **praktijkvoorbeelden** die samengaan met het kader.
 - Praktische **handvaten** (tips and tricks) voor opleidingen die interdisciplinair aan de slag willen gaan.
 - **Beoordelingskader** voor competenties i.v.m. interdisciplinair samenwerken.

Vragen?

